

تحليل گفتمان معتادان

www.ketab.ir

دکتر امیر سلطانی نژاد

مریم بلوردی

سرشناسه	سلطانی نژاد، امیر، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	تحلیل گفتمان معتادان / امیر سلطانی نژاد، مریم بلوردی.
مشخصات نشر	تهران: طراوت، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۴۴ ص.؛ مصور، جدول.
شابک	۸۰۰۰ ریال: 978-600-6530-45-1
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۳۹ - ۱۴۴.
موضوع	معتادان به مواد مخدر
موضوع	Drug addicts
موضوع	اعتیاد
موضوع	Drug addiction
موضوع	مواد مخدر
موضوع	Narcotics
موضوع	گفتمان
موضوع	Discourse analysis
شناسه افزوده	بلوردی، مریم، ۱۳۵۳ -
رده بندی کنگره	۱۳۰۰۸۰۱/س۸۰۱ HV۵۸۰
رده بندی دیویی	۳۶۰۲۹۳
شماره کتابشناسی ملی	۴۳۲۵۱۰۷

تحلیل گفتمان معتادان

دکتر امیر سلطانی نژاد

مریم بلوردی

نشر طراوت

تاریخ و نوبت چاپ: اول ۹۵	شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۳۰-۴۵-۱
صفحه آرا: مطهره ربیعی	فکس: ۷۷۵۳۶۴۵۶

مرکز پخش: تهران، م بهارستان، خ مجاهدین اسلام، جنب مسجد شفا، کوچه شهید کشمش،

شماره ۱۴

تلفن: ۷۷۶۵۱۴۱۲

ایمیل: taravat1347@yahoo.com

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

پیشگفتار

در طول تاریخ، جامعه‌ای را نمی‌توان یافت که با مسائل مربوط به مواد مخدر دست به گریبان نبوده است زیرا مواد مخدر همزاد با بشر در این جهان یافت شده و تا لحظه حضور انسان در این عرصه، مواد مخدر نیز پابرجاست و اثرات آن همواره در سرنوشت ملتها و اقوام دیدنی و شهود است.

اعتیاد به مواد مخدر هرچند زیان‌های جدی و خطرات جسمی از قبیل ابتلا به بیماری‌های عفونی و اگیردار را دارد یک مسئله اجتماعی و فرهنگی است زیرا همیشه هر پدیده جدید در جامعه، یک فرهنگ جدید نیز به همراه دارد، یکی از ابعاد این فرهنگ، کلمات، استعاره‌ها، کلمات و گویش‌هایی است که معتادان از خود به نمایش می‌گذارند. زبان و ایدهای طرح شده از طریق آن (آگاهانه یا ناآگاهانه) بیانگر زمینه‌ای اجتماعی است که در آن پرورش یافته‌ایم و گویای انگیزه‌ها، اندیشه‌ها، منافع و اهدافی است که گوینده از طریق زبان درصدد بیان و دستیابی به آنها است و این مهم از راه اثرگذاری بر مخاطب و همراه بودن با او به دست می‌آید؛ بنابراین، از طریق واکاوی زبان قادر خواهیم بود تا به دنیای پنهان در پس از دست یابیم و آن انگیزه‌ها، اندیشه‌ها و منافع را آشکار سازیم تا از این رهگذر، آگاهانه‌تر به تعاملات اجتماعی بپردازیم و حتی درصدد پاسخگویی به چرایی رخدادها برآییم.

دستیابی به جهان پنهان در پس زبان، انگیزه‌ها، گوناگونی دارد و به انسان کمک می‌کند تا آگاهی‌اش را افزایش دهد.

انسان‌ها زبان را به منظورهای گوناگونی چون انتقال و کسب اطلاعات، بیان احساسات و مواردی از این قبیل به کار می‌برند. وقتی شخصی قطعه‌ای از زبان را می‌خواند یا می‌شنود نه تنها تلاش می‌کند معنای واژه‌ها را بفهمد، بلکه درصدد است که مقاصد نویسنده یا سخنگو را نیز استنباط کند. پاره‌ای از جمله‌ها یا قطعه‌ای از گفتارها را از نظر معنا نمی‌توان فهمید، مگر اینکه انسان بداند چه کسی صحبت می‌کند، درباره چه چیزی یا چه کسی حرف می‌زند، چه زمانی و در چه مکانی مطلب را بیان کرده است.

گفتمان‌ها نه تنها مربوط به چیزهایی است که می‌توانند گفته شوند یا درباره‌شان فکر شود، بلکه درباره این نیز هست که چه کسی، در چه زمانی و با چه آمریتی می‌تواند صحبت کند.

انسان‌ها به کمک تجربه‌های شخصی خود از محیط بیرون و گفتار دیگران برداشت‌ها و تعبیری حاصل می‌کنند که گاه با واقعیت تطابق دارد و گاه فاصله‌ای در این بین موجود است و همین عدم تطابق برخی تعبیر با واقعیت‌ها انگیزه‌ای شد تا نظری هرچند گذرا به این جنبه بررسی زبان یعنی «تحلیل گفتمان» افکنده شود.

تحلیل گفتمان برخلاف تحلیل‌های سنتی زبان شناسانه، دیگر صرفاً با عناصر نحوی و لغوی تشکیل دهنده جمله به عنوان عمده‌ترین مبنای تشریح معنا، یعنی زمینه متن سر و کار ندارد، بلکه فراتر از آن به عوامل بیرون از متن، یعنی بافت موقعیتی، فرهنگی، اجتماعی و غیره سر و کار دارد؛ بنابراین، تحلیل گفتمان چگونگی تبلور و شکل‌گیری معنا و پیام واحدهای زبانی را در ارتباط عوامل درون زبانی (زمینه متن واحدهای زبانی، محیط بلاصل زبانی مربوطه و نیز کل نظام زبانی) و عوامل برون زبانی (زمینه اجتماعی، فرهنگی و موقعیتی) بررسی می‌کند.

معنا، به همان اندازه که از متن به دست می‌آید، از بافت و زمینه اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نیز تاثیر می‌پذیرد. یکی از جنبه‌های تحلیل گفتمان بررسی و تحلیل محاورات و مکالمات افراد می‌باشد. یکی از روزهایی که گفتمان خاصی دارند، معتادان هستند، بر اساس مشاهدات و بررسی‌های ادبام معتادان اصطلاحات و واژه‌های خاصی را در مکالمات روزمره خود به کار می‌برند و فضای گفتارانی این افراد خاص و متفاوت از گفتمان سایر افراد است.

این کتاب سعی دارد به یکی از جنبه‌های اعتیاد که شناسایی نشده است و کمتر به آن توجه شده است، بپردازد. بنابراین علاوه بر اینکه نگاهی به انواع معتادان، تاریخچه و دیدگاه‌های نظری اعتیاد دارد، به بررسی تحلیل گفتمان معتادان نیز می‌پردازد. در این راستا اصطلاحاتی را که معتادان در مکالمات روزمره خود در زمینه‌های سوگند، بزهکاری، چالپوسی، زندان، مواد مخدر، تریاک، هرویین و... به کار می‌برند را بیان می‌کند.

امیر سلطانی‌نژاد

فهرست

۱۱	فصل اول: مواد مخدر
۱۳	پیشینه و تاریخچه مواد مخدر
۱۶	انواع مواد مخدر
۱۶	تریاک
۱۹	کراک
۲۰	مت آمفتا مین (شیشه)
۲۱	هرویین
۲۳	توتون و تنباکو
۲۵	نورجیزک
۲۶	متادون
۲۸	ماری جوانا
۲۹	حشیش
۳۰	بنگ
۳۰	کوکائین
۳۱	آل اس دی
۳۱	آمفی تأمین
۳۲	اکستاسی
۳۲	ناس
۳۳	پان
۳۳	مسکالین
۳۴	الکل

۳۹	فصل دوم: اعتیاد
۴۰	معتاد
۴۱	ابعاد اعتیاد
۴۱	فرایند اعتیاد
۴۲	علل اعتیاد به مواد مخدر

۴۲	۱- عوامل مخاطره‌آمیز فردی
۴۴	۲- عوامل مخاطره‌آمیز بین فردی و محیطی
۴۵	عوامل مخاطره‌آمیز اجتماعی
۴۶	عوارض اعتیاد
۴۸	عوارض روانی
۴۸	عوارض اجتماعی

۴۹	فصل سوم: مبانی نظری اعتیاد
۵۰	نظریه هـ ششینی افتراقی
۵۴	نظریه فرست افتراقی کلووارد و اهلاین
۵۵	نظریه خنث‌سانان مازا
۵۷	نظریه سازه‌گرایی
۵۸	نظریه ستیزه‌ارزشی
۵۹	نظریه شهرنشینی
۶۰	دیدگاه برجسب زنی
۶۴	نظریه فرامدرنیستی
۶۴	نظریه الگوی جرم
۶۵	نظریه انتخاب عقلانی
۶۸	نظریه فعالیت روزمره
۶۹	نظریه شیوه زندگی
۶۹	نظریه فرصت جرم
۷۰	نظریه فمینیستی
۷۳	نظریه کنترل اجتماعی
۷۴	الف- دلبستگی یا وابستگی
۷۴	ب- تعهد
۷۵	ج- درگیر بودن
۷۵	د- ایمان یا باور
۷۹	نظریه عمومی جرم
۸۰	نظریه سن - مدرج
۸۲	نظریه کنترل قدرت

۸۲	نظریه کنش متقابل نمادین
۸۴	نظریه مارکسیستی ساختاری - تلفیقی
۸۶	نظریه محرومیت نسبی
۸۶	نظریه همبستگی اجتماعی
۸۷	نظریه پسران بزهکار آلبرت کوهرن
۸۹	نظریه هویت‌پذیری افتراقی
۹۰	نظریه تقویت افتراقی
۹۰	نظریه یادگیری اجتماعی
۹۲	نظریه فشنگ لب‌بسته پایین میلر

۹۳	فصل چهارم: تحلیل گفتمان
۹۴	مقدمه
۹۶	تاریخچه تحلیل گفتمان
۹۹	پیش‌فرض‌ها و انگارش‌های تحلیل گفتمان
۱۰۰	اهداف تحلیل گفتمان
۱۰۰	مزایا و معایب تحلیل گفتمان
۱۰۲	رویکردهای مختلف در تحلیل گفتمان
۱۰۲	۱- رویکرد گفتمانی
۱۰۵	۲- رویکرد ارتباطی
۱۰۶	رویکرد ارتباطی ژاکوبسون
۱۰۶	۳- رویکرد محاوره‌ای
۱۰۶	تعامل‌گرایی نمادین
۱۰۸	روش قوم‌شناسی مکالمات روزانه
۱۰۸	۴- رویکرد تعاملی در فرانسه و سوئیس
۱۱۱	۵- رویکرد زبان‌شناسی اجتماعی
۱۱۱	زبان‌شناسی اجتماعی تعاملی گومپرز، رویکردی تفسیری از گفتمان
۱۱۳	۶- رویکرد تغییرگرایی لبوف
۱۱۴	۷- مکتب فرانسوی تحلیل گفتمان
۱۱۵	۸- رویکرد کاربردشناختی
۱۱۷	۹- دیدگاه آلتوسر

۱۱۸	۱۰- ژاک دریدا
۱۱۸	۱۱- گفتمان در نوشته‌های فوکو
۱۲۵	فصل پنجم: گفتمان معتادان
۱۲۶	مقدمه
۱۲۷	سوگند یاد کردن در گفتمان معتادان
۱۲۷	اصطلاحات نشان‌دهنده مستی در گفتمان معتادان
۱۲۸	اصطلاحات مربوط به مأموران انتظامی در گفتمان معتادان
۱۲۸	نحوه معرف مواد مخدر در گفتمان معتادان
۱۲۹	ادای احرام در گفتمان معتادان
۱۳۰	نقش‌های زندان در گفتمان معتادان
۱۳۱	جاسوسی در گفتمان معتادان
۱۳۲	وضعیت خطر و بحران در گفتمان معتادان
۱۳۲	خرید و فروش مواد در گفتمان معتادان
۱۳۳	مکان در گفتمان معتادان
۱۳۴	دزدی در گفتمان معتادان
۱۳۴	حبس در گفتمان معتادان
۱۳۵	زندانیان در گفتمان معتادان
۱۳۵	مأموران و نگهبانان زندان در گفتمان معتادان
۱۳۶	بزهکاری در گفتمان معتادان
۱۳۷	ترباک در گفتمان معتادان
۱۳۸	هرویین در گفتمان معتادان
۱۳۸	سیگار در گفتمان معتادان
۱۳۹	منابع و مآخذ